

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Obvodní soud pro Prahu 2**, se sídlem Francouzská 808/19, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 2. 2015, č. j. 8 A 133/2014 - 25,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Usnesení městského soudu

[1] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal k Městskému soudu v Praze žalobu, kterou se domáhal ochrany před nezákonným zásahem žalovaného. Ten měl spočívat v postupu při vyřizování stížnosti stěžovatele. V průběhu řízení požádal stěžovatel o osvobození od soudních poplatků a městský soud jej od této povinnosti usnesením ze dne 23. 9. 2014, č. j. 8 A 133/2014 - 8, částečně osvobodil, takže poplatková povinnost činila 300 Kč. Kasační stížnost proti tomuto usnesení Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 4. 12. 2014, č. j. 9 As 272/2014 - 13. Městský soud následně opětovně vyzval stěžovatele k zaplacení soudního poplatku a zároveň jej poučil, že řízení bude zastaveno, jestliže do 10 dnů ode dne doručení usnesení soudní poplatek nezaplatí. Ve stanovené lhůtě nebyl soudní poplatek stěžovatelem zaplacen. Stěžovatel toliko v podání ze dne 31. 1. 2015 požádal o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku o pět až sedm měsíců s tím, že v současnosti nemá dostatek prostředků. Městský soud proto svým usnesením podle § 47 písm. c) s. ř. s. a § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, zastavil řízení o žalobě pro nezaplacení soudního poplatku.

[2] V odůvodnění napadeného usnesení shledal městský soud žádost stěžovatele o prodloužení lhůty zjevně účelovou, neboť ji stěžovatel očividně podal s jediným cílem - vyhnout se splnění poplatkové povinnosti, která na něj v řízení dopadá. Městskému soudu je z úřední činnosti známo, že stěžovatel již podal u tohoto soudu v jiné věci žádost o povolení posečkáni poplatku za žalobu asi na dobu dvou let, žádost o povolení splátek části poplatku po 2 Kč měsíčně či žádost o posečkáni s úhradou poplatku na dobu jednoho až dvou let, resp. žádost o prodloužení lhůty k zaplacení poplatku o jeden až dva roky, a tudíž předmětná žádost stěžovatele o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku není z jeho strany ojedinělým úkonem, ale stala se v poslední době jeho novou strategií, jíž reaguje na to, že městský soud přestal vyhovovat jeho žádostem o osvobození od soudního poplatku a Nejvyšší správní soud tento postup ve své judikatuře potvrdil. Ze soudního spisu je zřejmé, že žalobcova poplatková povinnost vznikla již před téměř půl rokem, a žalobce tak měl nepochybně dostatek času, aby si mohl prostředky pro zaplacení soudního poplatku ve výši 300 Kč opatřit. Protože stěžovatel v uložené lhůtě soudní poplatek nezaplatil, městský soud napadeným usnesením řízení zastavil.

II. Kasační stížnost žalobce

[3] Proti tomuto usnesení brojí nyní stěžovatel podáním, které je podle svého obsahu kasační stížností a ve kterém uplatnil celou řadu obecných či více konkrétních námitek. V první skupině z nich rozporuje závěry, ke kterým dospěl zdejší soud ve výše citovaném rozsudku č. j. 9 As 272/2014 - 13. Poukazuje na chybné posouzení věci i podjatost soudců devátého senátu. Dále stěžovatel namítá, že mu městský soud neposkytl dostatek času k zaplacení soudního poplatku a že nijak nezdůvodnil uloženou desetidenní lhůtu ke splnění povinnosti. Závěr, že žádost o prodloužení této lhůty svědčí o neochotě stěžovatele soudní poplatek zaplatit, je podle stěžovatele projevem hrubé nesoudnosti. Městský soud se nemohl domnívat, že stěžovatel zaplatí před rozhodnutím kasačního soudu v poplatkové věci. Městský soud také měl rozhodnout o žádosti a nezabývat se žádostmi stěžovatele v jiných věcech. Nejen že městský soud žádost stěžovatele ignoroval, ale řízení zastavil už den po uplynutí uložené lhůty a bez řádného odůvodnění. I kdyby rozhodující senát městského soudu nebyl kompetentní k posouzení žádosti stěžovatele, měl věc postoupit příslušnému orgánu. Stěžovatel také mimo jiné upozorňuje na nedostatky v doručování, ignorování procesní úpravy a také namítá, že v řízení o soudních poplatcích mají soudy postupovat podle občanského soudního řádu.

[4] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností kasační stížnosti. Stěžovatel nezaplatil současně s podáním kasační stížnosti soudní poplatek, není v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem a rovněž neprokázal, že by sám měl vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). V daném typu řízení však může Nejvyšší správní soud přikročit k meritornímu přezkumu i přes tento procesní nedostatek. Jak se zdejší soud vyjádřil již dříve v podobné právní otázce, je-li cílem nyní posuzované kasační stížnosti přezkoumání rozhodnutí o zastavení řízení o žalobě pro nezaplacení soudního poplatku v souvislosti s předchozím nepřiznáním osvobození od soudních poplatků, pak by se trváním na uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost a povinném zastoupení jen řetězil problém, jenž má být rozhodnutím o této kasační

pokračování

stížnosti vyřešen (viz rozsudky ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77).

[6] Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání, za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[7] Nejvyšší správní soud se problematikou nepřiznání osvobození od soudních poplatků ve stěžovatelových věcech opakovaně zabýval. V usnesení ze dne 18. 12. 2012, č. j. 7 As 103/2012 - 20, konstatoval, že uplatňuje-li stěžovatel svá práva zjevně šikanózním způsobem, svévolně a účelově, soudí-li se nikoli pro nalezení meritorního řešení svého sporu, ale pro samotné vedení sporu, nelze mu přiznat osvobození od soudních poplatků ani s ohledem na jeho nepříznivé sociální poměry. Se stěžovatelem lze souhlasit v tom směru, že pokud mu právní řád přiznává procesní možnost vést určité spory, je jeho právem je skutečně vést. Osvobození od soudních poplatků nicméně nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle jejich libosti, nýbrž má pouze zajistit, aby jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně v případech, kdy nemají dostatek prostředků, ale přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc bytostně se dotýkající jejich životní sféry). Co se týče důvodů přiznání částečného osvobození od soudního poplatku za žalobu v posuzované věci, těmi se zdejší soud zabýval již v citovaném rozsudku ze dne 4. 12. 2014, č. j. 9 As 272/2014 - 13, ve kterém shledal usnesení městského soudu o částečném osvobození od soudního poplatku přesvědčivě odůvodněným.

[8] Z výše uvedeného je patrné, že se zdejší soud dostatečně zabýval otázkou důvodů osvobození stěžovatele od soudního poplatku za podanou žalobu. Tyto otázky nejsou předmětem nyní vedeného řízení, takže kasační námitky stěžovatele jsou v tomto směru nepřípustné, neboť se nevztahují k předmětu řízení, ve kterém zdejší soud posuzuje již jen důvodnost zastavení řízení.

[9] S námitkou stěžovatele, že stanovená lhůta sedmi dnů k zaplacení soudního poplatku je nepřiměřeně krátká, nemůže zdejší soud souhlasit. Z judikatury Nejvyššího správního soudu (viz rozsudek ze dne 10. 4. 2008, č. j. 2 Afs 44/2007 - 73) vyplývá, že za příliš krátké lhůty pro uhrazení soudního poplatku za podání žaloby ve správním soudnictví mohou být považovány pouze lhůty výrazně kratší než stěžovatelem rozporovaná sedmidenní lhůta, například lhůta třídní. Je třeba zdůraznit, že v této věci se jedná o lhůtu dodatečnou – náhradní, neboť poplatek za správní žalobu byl splatný již dnem jejího podání. Stěžovatel poplatek při podání žaloby neuhradil, soud ho tedy vyzval ke splnění této povinnosti v náhradní lhůtě. Po zamítnutí jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků mu pak poskytl ještě jednu dodatečnou lhůtu k zaplacení soudního poplatku. V této věci navíc nelze hodnotit toliko samotnou délku lhůty, nýbrž i faktický časový odstup mezi doručením výzvy k dodatečnému zaplacení soudního poplatku a dnem právní moci usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení tohoto poplatku. Posledním dnem, kdy je účastník řízení oprávněn účinně zaplatit soudní poplatek, je den nabytí právní moci usnesení o zastavení řízení (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2007, č. j. 5 Afs 112/2006 – 41, č. 1218/2007 Sb. NSS). Stěžovatel tak měl k zaplacení soudního poplatku za podání správní žaloby i po opakované výzvě fakticky lhůtu o délce tří týdnů, neboť výzvu převzal dne 22. 1. 2015 a napadené usnesení nabylo právní moci doručením stěžovateli dne 12. 2. 2015. Ani z kasační stížnosti ostatně nevyplývá, že by jiná lhůta pro zaplacení soudního poplatku mohla cokoli změnit na stěžovatelově schopnosti a ochotě soudní poplatek zaplatit. Nelze tedy stěžovateli přisvědčit v tom, že by poskytnutá lhůta byla příliš krátká ani že by městský soud zastavil řízení o stěžovatelově žalobě předčasně.

[10] Stěžovatel dále namítal, že městský soud neodůvodnil, proč považoval lhůtu za přiměřenou a při stanovení délky lhůty nezohlednil stěžovatelovu sociální situaci. Ve vztahu k této námitce lze zcela odkázat na rozsudek zdejšího soudu ze dne 11. 4. 2013, č. j. 4 As 53/2013 - 10, v němž bylo konstatováno: „*Při stanovení lhůty k zaplacení soudního poplatku není soud povinen přiblížit k majetkovým poměrům účastníka řízení, neboť tyto poměry zásadně hodnotí pouze ve vztahu k případné žádosti o osvobození od soudních poplatků. Délku lhůty přitom soud nemusí podrobněji zdůvodňovat; postačí, jestliže stanoví lhůtu přiměřenou.*“

[11] Co se týče žádosti o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku, lze plně souhlasit s městským soudem v tom, že procesní aktivita stěžovatele se v nyní posuzované věci nikterak neodlišuje od té, kterou stěžovatel volí v početné řadě dalších řízení, která před správními soudy vede. Vzal-li městský soud při posuzování žádosti stěžovatele podpůrně charakter dalších sporů v úvahu, nijak nepochybil. Vysoký počet podobných případů, v nichž stěžovatel žádal o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku nebo jeho rozložení do splátek, lze ostatně nalézt i mezi věcmi vedenými u zdejšího soudu. Nejvyšší správní soud setrvale judikuje, že okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje u soudů svá práva, představují svévolné a účelové uplatňování práva (viz např. rozsudek ze dne 8. 3. 2012, č. j. 2 As 45/2012 - 11). Stěžovatel svá práva uplatňuje převážně zjevně šikanózním způsobem a nesoudí se veden snahou o meritorní řešení sporu, nýbrž pro samotné vedení sporu (viz rozsudek ze dne 7. 6. 2012, č. j. 2 As 82/2012 - 13). Znaky zneužívání práva zdejší soud vymezil např. v rozsudku ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004 - 48, publikovaném pod č. 869/2006 Sb. NSS. Zneužitím práva se rozumí „*situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdanlivě dovolené.*“ Zákaz zneužití práva představuje pravidlo českého vnitrostátního práva, včetně práva veřejného, které vyplývá z povahy České republiky jako materiálního právního státu založeného na určitých vudčích hodnotách, ke kterým vedle úcty ke svobodě jednotlivce a ochrany lidské důstojnosti patří mimo jiné i úcta k harmonickému sociálnímu řádu tvořenému právem a odeprání ochrany jednání, které práva vědomě a záměrně využívá v rozporu s jeho smyslem a účelem. Podstatná je pak skutečnost, že toto zneužití práva stěžovatelem bylo shledáno i v této věci, což zdejší soud konstatoval již v rozsudku ze dne 4. 12. 2014, č. j. 9 As 272/2014 - 13, a na který tak lze v tomto směru v podrobnostech odkázat. Žádosti o prodloužení lhůty jakožto projevu zneužití práva stěžovatelem tedy nelze poskytnout soudní ochranu.

[12] Nad rámec výše uvedeného Nejvyšší správní soud dodává, že stěžovatelově žádosti by nebylo možné vyhovět ani v případě, že by nedošlo ke zneužití práva stěžovatelem, neboť stěžovatel netvrdil žádné skutkové důvody, které by mohly být subsumovány pod pojem „*vážné omluvitelné důvody*“, což je podmínka pro vyhovění žádosti o prodloužení lhůty dle § 40 odst. 5 s. ř. s. Stěžovatel však svoji žádost odůvodnil toliko tím, že mu jeho sociální poměry údajně neumožňovaly úhradu poplatku najednou a během krátké doby. K sociálním poměrům však, jak již výše uvedeno s odkazem na rozsudek zdejšího soudu ze dne 11. 4. 2013, č. j. 4 As 53/2013 - 10, jako k důvodu prodloužení lhůty ke splnění poplatkové povinnosti přihlížet zásadně nelze.

IV. Závěr a náklady řízení

[13] Z výše uvedených důvodů tedy dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadené usnesení Městského soudu v Praze netrpí nezákonností ani jinou namítanou vadou, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

pokračování

[14] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch neměl a žalovanému žádné náklady s tímto řízením nad rámec běžné činnosti nevznikly, takže Nejvyšší správní soud rozhodl, že žalovanému, který by jako procesně úspěšný účastník řízení o kasační stížnosti nárok na náhradu nákladů tohoto řízení zásadně měl, se tato náhrada nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. dubna 2015

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu